

T.C.
ADALET BAKANLIĐI
HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĐÜ

SAYI :B030HİG000000-8
KONU :Avukatların dava dosyalarını
incelemeleri

ANKARA
..../..../2003

..... **BAŐKANLIĐINA**

İLGİ: 25.12.2002 tarih ve 7549 sayılı yazınız.

Genel Müdürlüğümüzün derdest dava dosyalarındaki belge ve bilgiler üzerinde inceleme yapabilme yetkisinin, iş sahibi ile ilişkisini ispatlayabilen avukatlara tanınmasına dair 16.4.1984 günlü görüşünün 4667 sayılı Kanun ile 1136 sayılı Avukatlık Kanununun ilgili maddelerinin değiştirilmesinden sonra değiştirilmesi gerektiği ve “Avukat” sıfatı taşımanın dosya incelemek için yeterli olduğu, avukatın dosyanın tarafları ile ilişkisinin araştırılmaması ve bu araştırmanın avukat dışında birisine bırakılmaması gerektiği belirtilerek, aksine uygulama yapanların uyarılmasını talep eden ilgi yazınız ve konu incelendi.

Bilindiđi gibi;

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 4667 sayılı Kanunla değişik 2.maddesinin 3.fıkrasında “Yargı organları, emniyet makamları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüsleri özel ve kamuya ait bankalar, noterler, sigorta şirketleri ve vakıflar avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak zorundadır. **Kanunlarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla** bu kurumlar avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunmakla yükümlüdür. Bu belgelerden örnek alınması vekaletname ibrazına bağlıdır. Derdest davalarda müzekkereler duruşma günü beklenmeksizin mahkemeden alınabilir.”

Sözü edilen Kanunun 4667 sayılı Kanun ile değişik 46.maddesinde de “Avukat işlerini kendi sorumluluğu altındaki stajyeri veya yanında çalışan sekreteri eliyle de takip ettirebilir, fotokopi veya benzeri yollarla örnek alabilir. Avukatın onanmasını istemediği örnekler harca tabi değildir.

Avukat veya stajyer, vekaletname olmaksızın dava ve takip dosyalarını inceleyebilir. Bu inceleme isteğinin ilgililerce yerine getirilmesi zorunludur. Vekaletname ibraz etmeyen avukata dosyadaki kağıt ve belgelerin örneği veya fotokopisi verilmez.”

Hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan;

Davanın tarafları, vekilleri ve ilgililerinin dava dosyalarını inceleme usulü ile ilgili olarak Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 157.maddesinde ise “Zabıt katibi hakimın nezareti ve emri altındadır. **Her iki taraf veya vekilleri dava dosyasını tetkik ve mütalaâ edebilirler.**”

Hukuk ve Ticaret Mahkemelerinin Yazı İşleri Yönetmeliđinin 39.maddesinde de “Hukuk Usulünün 157 nci maddesinde yazılı kimseler dosyayı tutanak yazıcısının yanında okuyabilirler.

Müracaatın çokluğundan iş durumuna göre kalem şefi veya muavini okunmaya bakma işine diğer yazıcıları da memur edebilir.

Mahkeme dosyalarını incelemek isteyen müfettiş veya her hangi salâhiyetli bir memur önce bu yoldaki vazife ve salâhiyetini reis veya hâkime bildirmesi gerekir.

Reis veya hâkimin haberi olmadan kalem şefi mahkeme evrakını kimseye gösteremez.”

Hükmüne yer verilmiştir.

İdari yargı mercilerinde görülmekte olan dava dosyalarının inceleme usulü ise Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin İdari İşleri ile Kalem Hizmetlerinin Yürütülmesi Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin 51.maddesinde düzenlenmiş olup, anılan madde “***Taraflar veya vekilleri*** dosyayı, yazı işleri müdürünün veya görevlendireceği bir zabıt katibinin yanında okuyabilirler.

Yukarıda sayılanlar dışında, başkan veya hakimin izni olmadan yazı işleri müdürü mahkeme evrakını kimseye gösteremez.” hükmünü içermektedir.

Bu yasal düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde;

Avukatlık Kanununda yapılan değişiklik ile avukatlar lehine getirilen hakların kısıtlanması sonucunu doğuracak uygulamalardan kaçınılması gerektiği,

Ancak, bu konuya özel düzenleme getiren ve yukarıda değinilen Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, Hukuk ve Ticaret Mahkemelerinin Yazı İşleri Yönetmeliği ile Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin İdari İşleri ile Kalem Hizmetlerinin Yürütülmesi Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmelik hükümleri ile Avukatlık Kanununun 2.maddesinin 3.fıkrasında yer alan “.....Kanunlarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla.....” düzenlemesi, özel kanun-genel kanun, önceki kanun-sonraki kanun ilişkisi de göz önünde bulundurulduğunda Avukatlık Kanununun 2.maddesinde yapılan değişikliğin avukatlar lehine sınırsız bir serbesti tanımadığının da dikkate alınarak işlem yapılmasının uygun olacağı,

Düşünülmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Genel Müdür